

Stockholm den 8 maj 2020

Regeringskansliet
Finansdepartementet
10333 Stockholm
Sverige

MED E-POST: finansdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

Remissvar: Ett stärkt spelarskydd till följd av spridningen av sjukdomen covid-19 (Fi2020/01934/OU)

1. Introduktion

Paf Consulting Abp (nedan ”Paf”) är ett bolag inom Paf-koncernen vars mål är att samla in medel till allmännyttiga ändamål genom att erbjuda trovärdiga och ansvarsfulla spel till allmänheten. Paf har idag tillstånd från bl.a. Spelinspektionen (“Si”) att bedriva vadhållning och kommersiellt onlinespel i Sverige. Paf har även tillstånd från Si att bedriva bordsspel ombord på fartyg i internationell trafik.

Paf vill inledningsvis tacka för möjligheten att inkomma med remissvar på promemorian Ett stärkt spelarskydd till följd av spridningen av sjukdomen covid-19, nedan “**Utredningen**”.

För Paf är det mycket angeläget att arbeta med spelansvar och konsumentskydd. Paf har frivilligt infört en årlig förlustgräns om 250 000 kronor per år som samtliga kunder på Paf omfattas av. Pafs ambition är att samtliga spelare skall vara inom det s.k. “gröna segmentet” vilka kan spela bort maximalt 80 000 kronor per år och Paf har valt att öppet redogöra för sina kundsegment. Förhoppningen är att andra spelbolag skall ta efter självmant eller genom att det införs lagstiftning på området så att en i sin helhet sund och säker spelmarknad kan uppnås.

2. Sammanfattning

Paf ställer sig i det stora hela positiv till regeringens ambition att skydda spelarna och förstår behovet att skydda sårbara kunder i en tid med ekonomiska svårigheter som följer av den rådande pandemin. Paf vill emellertid understryka vikten av kanalisering till licensierade aktörer vilken utgör en absolut förutsättning för att ett högt konsumentskydd i praktiken skall kunna uppnås och bibehållas. En hög andel spel hos licensierade aktörer är också grunden för hela det svenska

licenssystemets existens. Lagstiftningen uppställer redan idag höga krav och skydd för spelarna genom den viktiga omsorgsplikten.

De tillfälliga åtgärder som föreslås har otvivelaktigt en påtaglig effekt på spelmarknadens licensierade aktörer. Paf är djupt oroad att de förslag som regeringen nu föreslår kan få motsatt effekt och bidra till att det licenssystem med ökad kontroll och konsumentskydd som sakta men säkert har byggts upp i Sverige kommer att urholkas. Paf ifrågasätter också Utredningens antagande att spelandet liksom spelproblem ökat under den rådande pandemin eftersom detta inte understöds av fakta.

Paf vill i detta yttrande delge sina synpunkter vilka huvudsakligen sammanfattas enligt nedan.

- Insättningsgränsen om 5000 kronor per vecka bör ändras till en förlustgräns. Det rimliga ur konsumentskyddshänseende är det belopp som kunden förlorar av sina egna pengar, exklusive ev. vinster som kunden har vunnit under sitt spelande. Vid den tidpunkt tillräckliga åtgärder vidtas för att säkerställa kanalisering till licensierade operatörer ser Paf också att denna förlustgräns skall vara nationellt reglerad - d.v.s. en vald gräns skall omfatta samtliga spelföretag.
- Risken för negativ inverkan på kanaliseringen och därmed ett bristande konsumentskydd måste tas på största allvar och följas upp månatligen med offentliga rapporter. Om effekten av de restriktioner som föreslås visar sig leda till att spel hos de aktörer som står utanför det svenska licenssystemet ökar måste åtgärder vidtas för att ta tillbaka kontrollen över den svenska spelmarknaden och konsumentskyddet, inbegripet att de föreslagna restriktionerna kan komma att behöva omprövas och återkallas.

3. Pafs kommentarer på de i Utredningen föreslagna åtgärderna

3.1 Insättningsgräns om 5000 kronor per vecka - bör ändras till förlustgräns

Den i Utredningen föreslagna insättningsgränsen om 5000 kronor per vecka för onlinespel bör ändras till en förlustgräns. Det rimliga ur konsumentskyddshänseende är det belopp som kunden förlorar av sina egna pengar, exklusive ev. vinster som kunden har vunnit under sitt spelande. Kundernas beteende vid onlinespel är vanligen så att kunden tar ut sina vinster till sitt eget bankkonto, vissa väljer att sätta in på nytt och spela igen medan andra använder pengarna till annat. En begränsning i form av insättning kan riskera leda till att kunderna i högre grad lämnar kvar vinster på spelkontot för att spela upp dem istället för att ta ut pengarna vilket inte bidrar till att skydda konsumenterna. Om istället en förlustgräns tillämpas kan kunderna ta ut ev. vinster utan att det förhindrar dem från att sätta in igen och det uppstår således ingen mental spärr att ta ut vinsterna. En förlustgräns ger vidare en mer rättvisande och tydlig bild över hur mycket pengar en kund kan spela bort under en viss tidsperiod vilket torde ha varit lagstiftarens syfte. En insättningsgräns säger egentligen inget om hur mycket personen kan förlora på spel.

Som ovan nämnts tillämpar Paf sedan den 1 januari 2020 en förlustgräns om 250 000 kronor per år. En årlig förlustgräns om 300 000 kronor infördes redan i september 2018, Paf valde sedan att

sänka gränsen för att ytterligare stärka konsumentskyddet. Genom att tillämpa förlustgränsen är Pafs syfte att samtliga spelare skall vara inom det s.k. "gröna segmentet" inom vilken grupp spelandet för de allra flesta hålls på en hälsosam nivå.

Paf vill belysa att den i Utredningen föreslagna insättningsgränsen får en mycket kännbar effekt även på spelare inom det "gröna segmentet" hos Paf. En alltför långtgående begränsning hos de licensierade operatörerna, som förslaget innebär, kommer otvivelaktigt att leda till att spelarna söker sig dels till fler operatörer än de normalt spelar med för att "shoppa runt", dels till de olicensierade aktörerna som inte överhuvudtaget omfattas av de striktare kraven. Detta utgör ett reellt hot mot kanaliseringen och konsumentskyddet. Paf finner det olyckligt om spelare söker sig vidare till andra spelbolag som inte tillämpar någon förlustgräns och inte ens finns licensierade på den svenska marknaden och därmed helt saknar konsumentskydd. Syftet med restriktionerna att öka spelarskyddet kommer då att få en motsatt effekt. Riskerna för kanaliseringen redogörs närmare för under punkt 3.2 nedan.

Paf förespråkar att bestämmelser om en nationell förlustgräns införs i den svenska spellagen för att uppnå ett optimalt konsumentskydd. På detta sätt skulle förlustgränsen gälla hos samtliga spelföretag som verkar under det svenska licenssystemet och därmed bli mer verkningsfull istället för att spelare kan shoppa runt bland de olika aktörerna. Beloppsnivån för en sådan förlustgräns måste emellertid noggrant övervägas med hänsyn till reella möjligheter att utestänga de olicensierade aktörerna för att få önskad effekt (se nedan).

3.2 Effekter på kanaliseringen - uppenbar risk för minskat konsumentskydd

Paf ser att de restriktioner som föreslås i Utredningen tyvärr riskerar medföra allvarliga konsekvenser för kanaliseringen genom att konsumenter i större utsträckning kommer att söka sig till de olicensierade aktörerna. Detta innebär en uppenbar risk för ett minskat konsumentskydd, tvärt emot lagstiftarens syfte. Redan idag kan det konstateras att Sverige inte har lyckats uppnå den kanalisering som var målet när den nya spelregleringen infördes. En rapport från Copenhagen Economics¹ som föreningen BOS låtit genomföra visar att endast cirka 75 procent av onlinekasinospel i Sverige sker hos de licensierade operatörerna och det bör noteras att detta är innan de föreslagna restriktionerna har införts. Utvärderingen från Statskontoret² innehåller en liknande bedömning.

En alltför låg insättningsgräns (eller förlustgräns som Paf förespråkar) riskerar att leda till ökat spel hos olicensierade aktörer om inte effektiva medel för kanaliseringen finns på plats. Paf menar att effektiva medel för att utestänga olicensierade aktörer idag tyvärr saknas och ser inte att Spelinspektionen har reella möjligheter uppfylla det uppdrag som regeringen aviserat. Paf har dock förhoppningar att de åtgärder som utreds i spelmarknadsutredningen (Fi 2018:03) om krav på tillstånd för programvaruutvecklare, s.k. B2B-licens, utgör en effektiv metod att stärka kanaliseringen och därmed även konsumentskyddet. Vi är dock inte där ännu och Paf ser en risk att en betydande del av de spelare som en gång har lämnat den svenska licensmarknaden inte

---

¹ Branschföreningen för onlinespel (BOS) rapport från Copenhagen Economics den 28 april 2020.

² Utvärdering av omregleringen av spelmarknaden - Delrapport 3, 2020:8.

kommer tillbaka. De restriktioner som föreslås i Utredningen ökar tyvärr denna risk avsevärt och det eftersträvade konsumentskyddet riskerar därmed gå förlorat.

Paf vill även understryka vikten av att regelbundet följa effekten av de restriktioner som föreslås, oavsett dess slutgiltiga form. Om den tillfälliga regleringen visar sig leda till att spel hos oreglerade aktörer ökar måste åtgärder vidtas för att ta tillbaka kontrollen över den svenska spelmarknaden och konsumentskyddet, inbegripet att de föreslagna restriktionerna kan komma att behöva omprövas och återkallas.

3.3 Samtliga spelare ska begränsa sin inloggningstid

Paf ser inte att förslaget om tidsgränser för inloggning bidrar till att stärka konsumentskyddet. Snarare ser Paf att det kan bli svårt för kunderna att uppskatta en rimlig gräns och om gränsen sätts till en för kort tid riskerar det bidra till att kunderna söker sig till andra och olicensierade aktörer. Det kan även noteras att inloggningstiden tickar på under den tid som kunden inte spelar men inte loggat ut från sitt spelkonto vilket gör att kunden kan uppnå gränsen snabbare än förväntat. Paf ser även tekniska utmaningar med att implementera denna funktion med tanke på den korta tidsperiod som finns till förfogande.

Paf anser vidare att det presenterade förslaget i 5 § tredje stycket, om det bibehålls, bör skrivas om i enlighet med de tidsramar som gäller för ändring av insättningsgränser. En annan tidsgräns för ändring av inloggningstid jämfört med vad som gäller för ändring av insättningsgräns är inte motiverad och skulle dessutom vara förvirrande för spelkunderna. Nuvarande skrivning med ett ikraftträdande vid nästa månadsskifte + 72 timmar är inte logisk. Det känns inte rimligt att en kund som vill höja sin inloggningstid t.ex. den 1 juni måste vänta en hel månad + tre dagar, medan en annan kund som höjer sin insättningsgräns den 30 juni behöver vänta endast tre dagar. Denna slumpartade reglering har knappast varit lagstiftarens syfte och bestämmelsen bör skrivas om, förslagsvis enligt nedan.

Nuvarande skrivning 5 § tredje stycket.

5 § ....

“Om en spelare väljer att förkorta en inloggningstid som har begränsats enligt första stycket ska ändringen börja gälla omedelbart. Om spelaren väljer att förlänga inloggningstiden ska ändringen börja gälla vid nästa månadsskifte, dock tidigast efter 72 timmar.”

Paf anser att detta stycke bör ändras till följande:

“Om spelaren väljer att förkorta en inloggningstid som har begränsats enligt första stycket ska ändringen börja gälla omedelbart. Om spelaren väljer att förlänga inloggningstiden ska ändringen börja gälla tidigast efter 72 timmar.”

3.4 Ett bonuserbudande får uppgå till högst 100 kronor

I den svenska spellagstiftningen är bonuserbudanden redan mycket hårt reglerade bl.a. genom att de endast får erbjudas till nya kunder. Paf menar att ytterligare begränsningar i bonuserbudanden för licensierade bolag slår mycket hårt och ånyo ökar risken att konsumenterna hittar betydligt

bättre erbjudanden på den oreglerade marknaden. Ju större andel spelare som söker sig till de olicensierade aktörerna, desto lägre konsumentskydd kommer att uppnås.

4. Övrigt

Paf har i sin verksamhet inte sett något ökat spelande till följd av Coronakrisen, snarare kan Paf se en minskning av spelet vilket också bekräftas av Skatteverkets rapporter om spelskatt på den svenska spelmarknaden.

Spelskatt Sverige - hela den reglerade marknaden:

Januari: 1319 (42,5 per dag)

Februari: 1219 (42,0 per dag)

Mars: 1110 (35,8 per dag, dvs en minskning om ca 15 % i det dagliga spelet om man jämför med januari)

Paf kan inte heller se några tecken på förflyttning till kasinospel hos de kunder som tidigare spelat vadhallning. Till skillnad från vad Utredningen påstår ser vi liksom många andra aktörer på marknaden en nedgång i spelverksamheten och den s.k. Coroneffekten som lagstiftaren hänvisar till att skulle medföra en ökad risk för spelproblem är inte verklighetsförankrad.

De restriktioner som föreslås i Utredningen är mycket ingripande vad gäller spelbolagens förutsättningar att bedriva näringsverksamhet och dylika åtgärder måste därför vara baserade på ett gediget underlag och tillförlitliga fakta. För att införa begränsningar i näringsutövning måste det kunna motiveras av skäl som står i proportion till de effekter som begränsningarna medför. På basen av det underlag som presenterats i Utredningen kan Paf inte se att tillförlitliga fakta visar att risken för ökat spelande och/eller spelproblem verkligen föreligger till följd av Corona-pandemin.

Spelbranschen går inte oberörd av Coronakrisen, tvärtom drabbas även denna verksamhet av kännbara ekonomiska effekter bl.a. av att vadhallningsprodukten är i det närmaste obefintlig efter att idrottsevenemang har ställts in. För Pafs del innebär stängda landsgränser med inställd fartygsverksamhet även att vår fysiska spelverksamhet för tillfället inte har några intäkter och vi förväntar oss ett kraftigt minskat ekonomiskt resultat på helåret. Istället för att införa ytterligare restriktioner tillämpliga på de aktörer som redan idag tar ansvar och agerar under ett strikt regelverk med omsorgsplikt bör fokus istället läggas på att komma åt de aktörer som inte sköter sig.

Vi vill i sammanhanget även informera att Paf-koncernen redan den 1 april 2020 har dragit in en stor del av sin marknadsföring främst i dagsmedia och TV/radio till följd av minister Ardalan Shekarabis vädjan till spelbolagen att ta ett större ansvar under Coronakrisen, i syfte att skydda sårbara konsumenter. De åtgärder som nu presenteras ser vi dock att kommer skada den hållbara delen av spelindustrin inom licenssystemet och tyvärr gynna de bolag som står utanför marknaden.

Paf är en ansvarstagande operatör och vi vill fortsätta verka i en sund svensk spelmarknad tillsammans med licensierade bolag som tar ansvar. Vi vill inte hamna i en situation med minskat

konsumentskydd och konkurrens på olika villkor vilket vi är djupt oroade att kan bli fallet med Utredningens förslag.

Paf emotser nödvändiga justeringar av de förslag som presenteras i Utredningen i syfte att nå en hållbar långsiktig spelmarknad i Sverige där ett högt konsumentskydd säkerställs till fullo.

Paf står gärna till förfogande för fortsatt dialog eller frågor i ärendet, vänligen kontakta undertecknad.

Med vänliga hälsningar,

PAF CONSULTING ABP

Christer Fahlstedt, vd